

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kolleci

“Riyazi məntiq”

fənninin

PROQRAMI

- 040545 – “Kompyuter şəbəkələrinin və hesablama texnikasının təmiri və servis xidməti”
- 040543 – “Kompyuter şəbəkələri”
- 040547 – “İnformasiya işlənməsinin və idarəetmənin avtomatlaşdırılmış sistemləri”
- 040548 – “İnformasiya texnologiyası sistemləri”
- 040546 -- “Avtomatlaşdırılmış sistemlərin və hesablama texnikasının proqram təminatı”

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı
İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin Metodiki
şurasının 15 sentyabr 2017-ci il tarixli iclasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir.
(Protokol № 1)

Bakı 2017

Tertib etdi:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin riyaziyyat müəllimi

Mustafayeva Yeganə Şubay

Redaktor:

İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin
“Təbiət elmləri”fənn birləşməsinin sədri

Abasova Fidan Seyran

Rəy verənlər:

İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin
fənn müəllimi

1. Zeynalova Gültəkin Firuddin

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti,
f.-r.e.n., dosent

2. P.M.Qarayev

İZAHAT VƏRƏQİ

İnsan fəaliyyətinin bütün sahələrində - elm və texnikada, hüquq və diplomatiyada, hərbi işlərdə, iqtisadiyyatın planlaşdırılmasında, diaqnostikada və s. kimi sahələrdə həmişə düzgün mühakimə aparmaq və doğru nəticələr çıxarmaq bacarığı insanlar üçün zəruridir. Fənnin tədrisi tələbələrdə tədqiqat aparmaq bacarığı, analitik düşüncə və elmi məsələlərin həllinə yaradıcı yanaşma qabiliyyəti və s. bu kimi keyfiyyətləri formalaşdırmaq üçün əsas olacaqdır.

Məntiq elmi mühakimələrin, əqli nəticələrin doğruluğunu araşdıran bir elm kimi çox qədim bir tarixə malikdir. Onun sonrakı inkişafı bütün sahələrdə olduğu kimi, öz daxili tələbatı və digər elmlərlə sıx əlaqəsi olması idi. Məntiq ilk zamanlar fəlsəfənin bir hissəsi kimi inkişaf edirdisə, XIX əsrdən sonra "Riyazi məntiq" kimi formalaşmağa başladı.

Riyazi məntiq əqli nəticələrin riyaziyyatda tətbiq edilən növlərini öyrənir. Riyaziyyatın və məntiqin gücü onların isbatlara və ciddi mühakimələrə əsaslanmasında, yeni təkliflərin mühakimə və isbat etmə yolu ilə əvvəlkilərdən əldə olunmasıdır.

Fənnin əsas məqsədi tələbələrdə müəyyən anlayışlar, obyektlər arasındakı əlaqə və bilikləri tətbiq etmək bacarığını aşkara çıxarmaqdır.

Fənnin tədrisi üçün 30 saat (15 saat müəhazirə və 15 saat seminar) nəzərdə tutulmuşdur.

MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN PAYLANMASI

No	Mövzuların adları	Mühazirə	Seminar
1.	Çoxluqlar və çoxluqlar üzərində əməllər. Çoxluqların birləşməsi, kəsişməsi, fərqi, tamamlayıcısı və dekart hasili. Binar münasibətlər nəzəriyyəsi	2	2
2.	Mülahizə, təklif anlayışı. Mülahizələrin növləri. Mülahizələr üzərində məntiqi əməliyyatlar.	2	2
3.	Məntiq əməlləri: inkar, konyunksiya, dizyunksiya. Məntiq cəbrinin düsturları və onların qiymətlərinin hesablanması	2	2
4.	Məntiq əməlləri: implikasiya və ekvivalensiya. Məntiq cəbrinin düsturları və onların qiymətlərinin hesablanması	2	2
5.	Bul cəbrinin eynigüclü düsturları, eyniliklə doğru və eyniliklə yalan düsturları. Əsas eynigüclülüklər	2	2
6.	Mülahizələr cəbri. Mülahizələr hesabının düsturunun tərifi. İsbatolunabilən düsturların tərifi. Mülahizələr hesabının aksiomları	2	2
7.	Predikatlar məntiqi. Predikatlar üzərində məntiq əməlləri. Predikatların konyunksiyası, dizyunksiyası. Predikatların implikasiyası və ekvivalensiyası.	2	2
8.	Predikatlar məntiqinin tautologiyaları. Kvantor əməliyyatları.	1	1
Cəmi: 30 saat			

MÖVZULAR VƏ ONLARIN İZAHİ

Mövzu 1. Çoxluqlar nəzəriyyəsi - 4 saat

Çoxluqlar və çoxluqlar üzərində əməllər. Çoxluqların birləşməsi, kəsişməsi, fərqi, tamamlayıcısı və dekart hasilii. Binar münasibətlər nəzəriyyəsi.

Mövzu 2. Mülahizə, təklif anlayışı - 4 saat

Mülahizə, təklif anlayışı. Mülahizələrin növləri. Mülahizələr üzərində məntiqi əməliyyatlar.

Mövzu 3. Məntiq cəbrinin düsturları – 4 saat

Məntiq əməlləri: inkar, konyunksiya, dizyunksiya. Məntiq cəbrinin düsturları və onların qiymətlərinin hesablanması

Mövzu 4. Məntiq əməlləri - 4 saat

Məntiq əməlləri: İmplikasiya və ekvivalensiya. Məntiq cəbrinin düsturları və onların qiymətlərinin hesablanması.

Mövzu 5. Bul cəbri - 4 saat

Məntiq qanunları. Bul cəbrinin eynigüclü, eyniliklə doğru və eyniliklə yalan düsturları. Əsas eynigüclülüklər (Məntiqi əməliyyatlar qanunu. İkilik qanunu).

Mövzu 6. Mülahizələr cəbri - 4 saat

Mülahizələr cəbri. Mülahizələr hesabının düsturunun tərifi. İsbat oluna bilən düsturların tərifi. Mülahizələr hesabının aksiomları.

Mövzu 7. Predikat anlayışı - 4 saat

Predikatlar məntiqi. Predikatlar üzərində məntiq əməlləri. Predikatların konyunksiyası, dizyunksiyası. Predikatların implikasiyası və ekvivalensiyası.

Mövzu 8. Kvantor əməliyyatları - 2 saat

Predikatlar məntiqinin tautologiyaları. Kvantor əməliyyatları.

ƏDƏBİYYAT

1. E.Ş.Мәммədov “Riyazi məntiqin elementləri”;
2. O.Ю. Агарева “Элементы математической логики”: - М. МАТИ, 2008;
3. Г.И.Анкудинов, И.Г.Анкудинов, О.А.Петухов “Математическая логика и теория алгоритмов” 2003.

**İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin
ixtisas fənn müəllimi Mustafayeva
Yeganə Şubay qızı orta ixtisas təhsili
müəssisələrində təhsil alan tələbələr
üçün “Riyazi məntiq” fənnindən
hazırladığı proqrama**

Rəy

Kollecin fənn-ixtisas müəllimi Y.Ş.Mustafayevanın tərtib etdiyi proqramın tələbələrin biliyinin möhkəmlənməsi, tərəkürünün formalaşması, riyazi biliklərinin inkişafı üçün müasir dövrün tələblərinə uyğun təhsil kosepsiyasına cavab verə bilən tədris metodlarının üslubunu təmin edir.

Proqramda: “Çoxluqlar və çoxluqlar üzərində əməllər. Çoxluğun verilmə üsulları. Çoxluqların birləşməsi və kəsişməsi. Çoxluqların fərqi və çoxluğun çoxluğa tamamlayıcısı. Mülahizə, təklif anlayışı. Mülahizələrin növləri. Məntiq əməlləri: inkar, konyunksiya, dizyunksiya, implikasiya, ekvivalensiya. Məntiq cəbrinin düsturları. Məntiq cəbrinin eynigüclü, eyniliklə doğru və eyniliklə yalan düsturları. Məntiq qanunları. Məntiq cəbrinin əsas qanunlarını ifadə edən eynigüclülükler. Bir məntiqi əməliyyatı digərlər vasitəsi ilə ifadə edən eyniliklər. Düsturların eynigüclü çevirmələri. Bul cəbri. Bul cəbrinin qanunları. Elementar dizyunksiya və konyunksiyalar. Normal və mükəmməl formal düsturlar. Mülahizələr cəbri. Mülahizələr hesabının düsturunun tərifi. Alt düstur anlayışı. İsbat oluna bilən düsturların tərifi. Mülahizələr hesabının aksiomlar sistemi. Predikat anlayışı. Predikatlar üzərində məntiq əməlləri. Predikatların dizyunksiyası, konyunksiyası, implikasiyası və ekvivalensiyası. Kvantor əməliyyatları” mövzuları öz əksini tapmışdır.

Proqramı mənimsəyən tələbə “Riyazi məntiq”in yuxarıda göstərilən əsas bölmələri haqqında mükəmməl bilik əldə edəcək, məsələlərin həlli metodlarını öyrənəcək, digər ixtisas fənlərində istifadə olunan riyazi “aparət” başa düşəcək, gələcəkdə “Riyazi məntiq”in yuxarıda adı çəkilən bölmələrini dərinlən öyrənmək üçün müəyyən baza biliyinə malik olacaqdır.

Müəllim Yeganə Mustafayeva Şubay qızının hazırladığı bu proqramın orta ixtisas təhsili müəssisələrində tədris olunmasını məqsədəuyğun hesab edirəm.

**Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin müəllimi, “Təbiət elmləri”
fənn birləşmə komissiyasının sədri**

Gültəkin Zeynalova

Bakı İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin riyaziyyat müəllimi Mustafayeva Yeganə Şubay qızı tərəfindən orta ixtisas təhsili müəssisələrində təhsil alan tələbələr üçün “Riyazi məntiq” fənnindən hazırladığı proqrama

Rəy

Kollecın riyaziyyat müəllimi Yeganə Mustafayevanın tərtib etdiyi proqram texnikanın bütün sahələrə tətbiq olunduğu bir dövrdə, təhsildə Riyazi Məntiq elminə böyük təlabat olduğu bir vaxtda gənc nəslin sürətlə inkişaf etməsi üçün müasir dövrün tələblərinə uyğun təhsil konsepsiyasına cavab verə bilən formada tərtib edilmişdir.

Proqramda çoxluqlar və çoxluqlar üzərində əməllər, binar münasibətlər nəzəriyyəsi, mülahizə, təklif anlayışı, mülahizələr üzərində məntiqi əməliyyatlar, məntiq cəbrinin düsturları və onların qiymətlərinin hesablanması, Bul cəbrinin eynigüclü, eyniliklə doğru və eyniliklə yalan düsturları, məntiq qanunları, mülahizələr cəbri, mülahizələr hesabının aksiomları, predikat anlayışı, predikatların konyunksiyası, dizyunksiyası, implikasiyası və ekvivalensiyası, kvantor əməliyyatları kimi mövzular öz əksini tapmışdır.

Fənn müəllimi Yeganə Mustafayevanın tərtib etdiyi “Riyazi Məntiq”fənn proqramı tələbələrdə tədqiqat aparmaq bacarığı, analitik düşüncə və elmi məsələlərin həllinə yaradıcı yanaşma qabiliyyəti kimi keyfiyyətləri formalaşdırır. Son dövrlərdə təhsildə gedən bütün proseslər, dəyişikliklər, yeniliklər birmənalı olaraq proqramda öz əksini tapmışdır.

Müəllim Yeganə Mustafayevanın hazırladığı proqramın orta ixtisas təhsili müəssisələrində tədris olunmasını məqsədəuyğun hesab edirəm.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti:

f.-r.e.n., dos.P.M.Qarayev

Dosent P.M.Qarayevin imzasını təsdiq edirəm.

Elmi katib:

dos.E.N. Kərimov

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKI İDARƏETMƏ VƏ TEXNOLOGİYA KOLLECI

Kollecın “ _____ ” fənn birləşmə komissiyasının

“ _____ ” _____ 201_-ci il tarixli ___ saylı

PROTOKOLUNDAN ÇIXARIŞ

İştirak etdilər:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Eşidildi: _____ qızı (oğlu) tərəfindən yazılmış “ _____ ” fənni üzrə tədris proqramının müzakirəsi və təsdiqi

Qərar:

“ _____ ” fənni üzrə _____ tərtib etdiyi proqram tədris üçün məqsədəuyğun hesab edilərək bəyənilsin. Proqram təsdiq olunmaq üçün Kollecın pedaqoji şurasının müzakirəsinə verilsin.

“ _____ ”
fənn birləşmə komissiyasının sədri: _____

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

BAKİ İDARƏETMƏ VƏ TEXNOLOGİYA KOLLECI

Pedaqoji şuranın “ _____ ” _____ 201_ -ci il tarixli _____ sayılı

PROTOKOLUNDAN ÇIXARIŞ

Gündəlik məsələ:

“ _____ ” fənn birləşmə komissiyasının üzvü _____ qızı(oğlu) tərəfindən yazılmış “ _____ ” fənni üzrə tədris proqramının müzakirəsi və təsdiqi.

Qərar:

Kollecın müəllimi _____ qızı(oğlu) tərəfindən yazılmış “ _____ ” fənni üzrə proqrama qrif almaq üçün rəy verilməsini Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyindən xahiş edirik.

Bakı İdarəetmə və Texnologiya kollecının
direktoru:

Pedaqoji Şuranın katibi:

Ruxsarə Nəsibova